

*III international scientific conference
Rome. Italy
29-30.08.2023*

MODERN SCIENCE: FUNDAMENTAL AND APPLIED ASPECTS

*Proceedings of the international Scientific
and Practical Conference*

29-30 August 2023

ROME. ITALY

2023

UDC 001.1

BBC 1

III International Scientific and Practical Conference «Modern science: fundamental and applied aspects», August 29-30, 2023, Rome. Italy. 18 p.

ISBN 978-91-65423-31-2

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.8309250>

Publisher: «SC. Scientific conferences»

Main organization:

Editor: Hans Muller

Layout: Ellen Schwimmer

The conference materials are in the public domain under the CC BY-NC 4.0 International license.

The publisher is not responsible for the materials published in the collection. All materials are provided in the author's edition and express the personal position of the participant of the conference.

The sample of the citation for publication is Gugin Aleksandr, Lisnievska Yuliia ANTI-ADVERTISING IN THE HOTEL BUSINESS // III International Scientific and Practical Conference «Modern science: fundamental and applied aspects», August 29-30, 2023, Rome. Italy. Pp.9-11, URL: <https://sconferences.com>

Contact information

Website: <https://sconferences.com>

E-mail: info@sconferences.com

Content

Economic sciences

Gurbanov Agil Abid THE ROLE OF THE FOOD MARKET IN THE COUNTRY'S ECONOMIC SECURITY	3
---	---

Jurisprudence

Bedri Bahtiri, Kastriote Vlahna TESTAMENT AS A LEGAL TITLE FOR THE ACQUISITION OF PROPERTY RIGHTS OVER THE REAL ESTATE	9
--	---

Philological sciences

Altayeva U.A. THE CONCEPT "BEAUTY" IN ENGLISH, KAZAKH AND RUSSIAN LANGUAGES	11
---	----

Bezpalko Vita FROM OBSERVATIONS ON THE NOMINATION OF CLOTHING IN THE PODILLIA DIALECT	13
---	----

Psychological sciences

Tetiana Pavlovna Sazonova PORCELAIN SCULPTURE AS A MEANS OF COMMUNICATION	17
---	----

Economic sciences

THE ROLE OF THE FOOD MARKET IN THE COUNTRY'S ECONOMIC SECURITY

Gurbanov Agil Abid

Ph.D. Baku Business University,
Head of the department

The problem of economic security is closely related to the availability of information about food production technologies and product quality. This, in turn, is the economic basis for the necessity of the state's support policy for the agricultural sector and for the redistribution of resources. Real trends in the development of agricultural production, the market situation and the position of consumers, and the level of dependence on the world food market are determined with the established goals of the agrarian policy. Based on these, support measures for the agricultural sector are applied systematically, taking into account the state strategy, the main goals are determined by evaluating internal and external factors to ensure food security.

From the point of view of the country's economic security and socio-political stability in the society, it should be noted that the food and agriculture complex always remains the most important sectors of the economy. Therefore, the main task in the agro-food sector of the economy is to create favorable conditions for management and entrepreneurship and to provide producers with state support. What has been mentioned shows that it is possible to eliminate the problems arising in the agro-industrial sphere in a narrow sense, to ensure the efficiency of public production as a macro-economic problem, to increase the income level of the population, and to reduce the unemployment level only due to the functional structure of the food market.

Researches show that the food dependence of each country is caused primarily by the low efficiency of its national agro-food complex, which leads to a decrease in economic growth, an aggravation of the foreign debt problem, and instability of the national currency. The country's food security is determined by many economic factors, including factors not directly related to the development of agro-industrial sectors. The importance of the problem of food security in the economic security system is that it is closely related to the security of the environment. Because, on the one hand, unstable agricultural activity worsens the ecological situation, which hinders the growth of agricultural production, and on the other hand, it causes the production of food products contaminated with various toxic substances. This shows that the food problem is either a decrease in the supply of food to the population or it manifests itself with its complexity due to its negative impact on health and life expectancy.

Thus, food security is an important element not only of economic security of the state, but also of political and environmental security, which determines the leading role in ensuring national security. Therefore, in developed countries, the attention of the state is directed to the financing and adoption of promising technologies, the development of fundamental research in the field of agribusiness.

The goal of food security is to satisfy the population's need for food at a sufficient level mainly at the expense of local products. In this regard, the concept of creating a strategic food reserve is being developed in some countries in order to provide the population with food products. The problem of effective provision of food products to the population and its various social classes has been of special economic, social and political importance for all times. Because the need to satisfy people's demand for food products has historically become the main factor in the formation of their activities. Also, the work and activity process in the direction of meeting the needs for food has stood in front of human civilization. In the country's economic security, it is important to classify the products to be sold at all points of sale according to quality standards and ensure that they are put on sale in accordance with food safety [2, p. 11].

Consumption of food products is the primary basis of the physical-biological existence of people. In this regard, the food problem has actually existed since the beginning of the human race. However, in accordance with the development of human society, this problem has taken on new shades, and at each historical stage, it has acquired specific aspects, both in terms of its content and the rules of its solution.

What has been mentioned shows that the full supply of food products to the members of the society, both on the scale of the national and the world economy - all

was one of the main problems in the stages of development, and at the beginning of the new era and the new century, this problem became more acute and global. At the same time, modern economic and social civilization has determined the importance of the food problem. So that:

- the modern level of economic development has expanded the possibilities for increasing food production and hunger has been eliminated as a chronic condition that covers the whole world. Localization of hunger and undernourishment (insufficient food intake to continuously meet nutritional energy needs) is occurring worldwide. The specific geography of hunger and malnutrition is already being defined;

- the general trend of decreasing hunger and malnutrition in the modern world has been established. However, recent developments in the field of food supply prove the existence of serious and diverse difficulties in solving this problem. In our opinion, against the background of the established global trend in this field and at the base of modern civilization itself, there is no strong reason to suggest that there are internal, deep barriers that prevent the elimination of hunger and malnutrition;

- in the modern world, some people are starving and undernourished in conditions of general food surplus. In some cases, even within the same country, the number of undernourished people does not decrease, even when the amount of unused food stocks increases. The food problem manifests itself not as a lack of food in general, but as a failure to ensure food sufficiency for all sections of the population.

In this regard, the volume of demand for food products is determined by the total number of the population, its purchasing power and the structural composition of the demand, the expected quantitative and qualitative changes in the population dynamics, the development prospects of foreign economic relations, the development opportunities of public catering, food and other social welfare areas, and other factors. Therefore, the above demand factors are important in the formation of the domestic food market. The same At the same time, the increase in the specific weight of the urban population and the strengthening of the urbanization process also play a big role.

One of the important signs of the development of the food market is related to the fact that the producers of these products, which are necessary and important for people, agree to sell them after their individual needs are fully satisfied and it is necessary to obtain other means of living. The development of national consciousness and national thinking in different countries and having a great influence on the formation of the internal market, on the one hand, affects the acceleration of macroeconomic development, and on the other hand, it creates the basis for the emergence and development of new consumer values.

In modern conditions, the main direction in the development of the domestic market is the establishment of agro-food production at the level of new requirements. This is, first of all, the establishment of free enterprise, the creation of an abundance of food products in the domestic market according to demand and supply. This is also the minimization of the volume of various food products imported from abroad, ensuring the normal functioning of the agricultural sector by filling the food market at the expense of local production.

Observations show that the adverse effects of foreign competition on the domestic market are mainly caused by the import of products at the expense of dumping prices. This leads to violation of the interests of local producers. In general, when the domestic market is poorly protected, the increase in food imports from foreign countries weakens the economic and food security of the country, which leads to an increase in the dependence of the national economy on the import factor. Foreign producers entering the food market at the expense of import channels use a flexible price policy and achieve an efficient establishment of the international marketing system.

First of all, the negative impact of the globalization process affects the low-income sectors of the economy, as well as those that are unable to respond effectively to internal and external competition. From an economic point of view, the agricultural sector in the country's national security system faces threats and difficulties caused by globalization. Such cases

increased due to the impact of the pandemic. Therefore, the issue of food safety is considered relevant in all times from the point of view of state interests.

The global pandemic has also had a negative impact on the agricultural sector, which is one of the main sectors of the economy and supplies the food market with necessary products. This has shown itself at all stages of the food supply chain. COVID-19 has resulted in restricted worker movement, shifts in consumer demand, closures of food production facilities, restricted food trade policies and financial pressures on the food supply chain. Therefore, in order to overcome the difficulties, the government should facilitate the movement of workers and agricultural products, financially support small farmers and the vulnerable population, and determine the measures it will implement in accordance with the

spread of the disease. While consumers may not think much about how the food they consume is produced, food safety concerns amid the pandemic have made countries focus on the massive infrastructure and workforce responsible for creating a safe and reliable food supply.

The pandemic has also affected the food supply chain. The food supply chain can be divided into five stages, including agricultural production, primary processing, processing, retail service and consumption. In the food supply chain, two systems are used for food quality and safety. The first is based on regulations and laws that use mandatory standards that are verified by government agencies. The second is based on voluntary standards set by market laws or international associations. Temporary or seasonal employment is common in developing and underdeveloped countries, especially for planting, sorting, harvesting, processing or transporting crops to markets. Therefore, the supply chain is significantly affected by the absence of local or migrant workers due to illness or travel restrictions imposed by the quarantine. The COVID-19 crisis due to labor shortage caused serious disruptions in some relatively labor-intensive sectors such as animal husbandry, horticulture, planting, harvesting and crop processing. Due to the physical distance that must be maintained during production and labor shortages due to illness, the crisis weakens the ability of farms and agricultural enterprises to operate. These conditions delayed the delivery of food and agricultural products to the markets and created problems in the uninterrupted supply of food to the markets. Logistical barriers disrupting food supply chains further weaken the supply of food and foodstuffs to the food market.

Since all processes and stages in the supply chain are strongly interconnected, a slight delay or shortage can result in a huge loss in productivity. Maintaining logistics efficiency in a global crisis is a key factor for the food industry. The biggest challenges in the food supply chain are obtaining raw materials from suppliers and ensuring the continuity of the flow of food from producers to end users. Current challenges related to the pandemic have jeopardized the ability of agricultural enterprises to continue their business as usual, adversely affected food quality and food safety, and hindered access and accessibility to markets.

The impact of pandemic problems on agricultural systems depends mainly on the intensity and composition of agricultural production and varies by product and country. Capital-intensive techniques are typically used for agricultural production in high-income countries, while production in low-income countries is more labor-dependent. So, continue with a special focus on the basics of supply chain logistics problems

should be done. [6, p. 167].

In fact, food security is such a state of the economy, where the physiological and economic availability of food for the entire population is ensured in the amount necessary for an active and healthy life. For this reason, food security is considered as the state's ability to guarantee the satisfaction of food needs at a level that ensures the normal life of the population [5, p. 143].

Based on research, it can be noted that the level of food security of the state depends primarily on the production potential of agriculture. Therefore, agrarian policy in the field of ensuring food security, prioritizes helping domestic agricultural producers using a strategy of agricultural protectionism. At the same time, the main parameter reflecting food safety is characterized by the absence of substances harmful to health in food products, or their content does not deviate from the established standard, and does not exceed the maximum concentration level.

In general, food security, which acts as a subsystem in the economic security system, has a complex structure and characteristics. From this point of view, the considered aspects of food safety allow us to distinguish the following features:

- sufficient level of food supply of the domestic market, including imports;
- necessary distribution and consumption of food products depending on demand;
- the stability of the food system, the impact of fluctuations in different directions on the situation in the domestic food market [3, p.26].

It should be noted that when determining the efficiency of agricultural production, which is considered one of the important indicators of food supply, it is necessary to take into account the following:

- field characteristics of agriculture, economic productivity of land, volume of production per unit of land and level of income;
- scientific for complex mechanization and automation of production-
- application of the results of technical progress, maximum production of high-quality products;
- assessment of the economic efficiency of food production and the impact on the environment not only for individual subjects, but for the economy as a whole.

It is important to realize the indicated aspects of food production in an optimal and balanced way. Thus, by determining the characteristics of the process of production and consumption of food products, the problem of food safety should be considered as the main one [4, p.94].

Ensuring food security is considered one of the priorities of the state policy as it covers a number of economic, social, demographic and environmental factors. Research shows that sufficient resources are needed to effectively address the issue of food security. In general, food security is decided by each country based on national interests and capabilities. Ensuring food security in developed countries primarily involves improving the quality of products and expanding their range.

It should be noted that in most countries, food security is viewed as the payment of minimum food supply, the availability of food products for the population at the minimum subsistence level, and the provision of the minimum standard of living. However, this problem is a priority in every era, because food security is an integral part of both economic and national security, ensuring the sustainable production and supply of basic food products to the population, as well as the reliability and stability of the food supply.

National security is intended to ensure the stable functioning of the state and its protection from external and internal influences of an extraordinary nature. Ensuring food security, which is the most important component of state policy, affects many aspects of state life as a whole. The main problems of macroeconomic development intersect with the mentioned issues. In addition to the above, ensuring food security helps to create a stable social environment in the society, in the case of food shortage, dissatisfaction of the population may arise, which allows the food problem to be perceived as the most important structural element.

Considering the social importance of food security, we can note that it is inextricably linked with demographic, external economic and geopolitical security. Thus, in particular, external economic and geopolitical security is largely determined by the level of solving the food problem in the country. Food At the same time, its security depends on whether the development of agro-industrial areas is a priority or not, and on making a political decision regardless of how to provide the population with food products, especially local production. Thus, the current food problem in the world arena depends on political factors.

The problem of providing the population with food in a reliable manner has not only an important social, but also a great socio-political significance. Because the food security of each country is an important component of national security and is the solid foundation of its economic and political independence. A sufficiently high level of production and consumption of agricultural and livestock products determines the stability of society to a great extent, and creates fertile conditions for its dynamic and comprehensive development [1].

The mentioned shows that the problem of food supply is the main priority of the management and development strategy of developed countries, because the food supply of the country's population is one of the main factors that determine the process of political and economic changes. Based on research, the following can be attributed to the components of the food supply system: food market, wholesale trade, organizational and economic mechanisms of market participants' activities, cooperative integration processes, structural and institutional changes, etc. The development of the food supply system is almost impossible without the functioning of the food market and the wholesale sale of food resources.

The role of the market in the economy, re-use of resources through the mechanism of competition distribution, influence on the volume and structure of production, adjustment of prices to demand, consumer income, consumption structure, etc. shows itself in terms of The food market, as a complex organizational and economic system, forms an appropriate offer of consumer products, taking into account the relevant elements of foreign economic activity and international trade, the production, processing and distribution of agricultural products based on the effective demand of the population, and carries out the exchange of food products. By serving the mutual interests of producers and consumers, the food market successfully solves problems related to internal and external manifestations, stimulates the production of food products, improves its quality and reduces the time of delivery to the consumer, improves the methods of forming the food market, realizes the self-regulation mechanism of the market together with the economic methods of regulation.

The analysis of the food market as a mechanism of economic relations between producers, intermediaries and consumers shows that the formation of the food supply system is based on the objective reality of market processes, connections and technologies for the creation of food resources

from the producer to the final consumer, which makes it possible to determine in advance the functions of integration and cooperation of market participants.

Thus, economic security issues are directly related to the functioning of the food market and agriculture, which supplies the market with necessary products, because the general state of the economy depends on the successful functioning of agro-industrial sectors. What has been mentioned shows that the sustainable development of the agro-industrial sphere, especially agriculture, is a decisive condition not only for providing the food market, increasing food reserves and improving its quality, but also for the progressive development of the economy. As a result, the stagnation of the agricultural sector is a serious threat to national security in the economic sphere. In general, the socio-demographic security of the country is largely determined by the availability of basic food products in sufficient quantity and appropriate quality for all members of the society. This requires balancing economic and physical accessibility. In addition, an important aspect of socio-demographic security is the population's health status, quality of life and duration.

Taking into account the above, the following can be attributed to national interests in the field of food security:

- ensuring the necessary level of production of local food products within possible limits, which should be considered as the realization of the need to protect the domestic food market from the effects of low-quality products;

- formation of the necessary conditions for ensuring the income of agricultural producers, effectively using the potential of the local production and processing industry; - constant renewal and increase of the state's food supply, regardless of the negative impact of external and internal factors;

- ensuring the compliance of the quality of food products both produced in the country and imported with the state standard and conducting constant monitoring of the quality of the products;

- creation of an effective management system at all levels for the agricultural sector, maintaining the achieved necessary production volume, expanding the production of export-oriented and competitive food products, conducting a unified scientific and technological policy in the food sector, etc.

Since the composition of economic and social development factors and the state of the natural environment are constantly changing, unlike national interests, threats to economic security are more variable, more diverse and, most importantly, not always predictable. It also requires constant consideration of threats to economic security, including dependence on food imports. Reasoning and accuracy of quantitative expressions of criteria for assessing the level of food security, relationships between local and integral criteria, etc. selection of different criteria for determining is also considered a necessary issue.

In practice, the problem of assessing food safety should be assessed in two ways, from the point of view of producers and consumers. On the one hand, these are indicators related to the real supply of demand for specific types of food in terms of volume and structure. Such indicators reflect the forms of delivery of food products to the population, taking into account the possibilities of local production and import potential, the possibilities of rational acquisition through organizational and economic channels. This includes the balance of food stocks, the level of food imports, stocks of food products and agricultural raw materials, government purchases and interventions, and financial and technical indicators of agriculture. The second group covers the sources needed to buy the required amount and variety of food in connection with the formation of household income. It is included in the average food consumption per capita in the context of social expenditure on food in total household income, purchasing power of the population.

Thus, the economic development strategy assumes that the state achieves food security regardless of external and internal conditions. The specified criteria of food safety, in a broad sense, imply dependence on the state of the food market, which is defined as activities related to the production and sale of food products. An important component of the development strategy of the food market is characterized by the creation of strategic food reserves, focusing mainly on meeting the food needs of the country's population at the expense of its own resources.

Protecting the domestic food market is one of the most important tasks in economic security. In this direction, the issue of ensuring the country's economic interests allows us to state the need to reduce the dependence of the domestic food market on changes in world markets. Protection of the domestic market at the appropriate level also aims to increase the competitiveness of local products in the world market. This is possible through the following support activities for local producers:

- monitoring of the global food market situation and review of import customs duty rates;
- differentiation of import customs duty rates of food products from processing products;

- tariff quotas for certain types of imported products
- expansion, determination and licensing of food import quotas;
- development of food market infrastructure and provision of accessibility for all producers of the food sector;
- preventing the creation of trade barriers;
- development of a food aid system aimed at the most needy and low-income segments of the population and organization of food security assessment;
- to make changes and additions to the existing normative-legal acts on quality control and food safety;
- determination and implementation of stimulating measures that allow to improve the quality of products of local producers and increase their competitiveness, etc.

References

1. Azərbaycanın ərzaq balansı. Statistik məcmuə. Bakı 2021. 124 s
2. Nurşen Numanoğlu. TUSİAD Tarım ve Oida Rapor günlüyü./N. Nurşen, F. Hazal İnce.- 2020.-64 s.
3. Басовский Л.Е. Экономическая теория: учебник. - М.: ИНФРА-М.: – 2013. -224 с.
4. Власов М.К. Основы экономической безопасности: учебное пособие / М. П. Власов, А. К. Моденов. – Санкт-Петербург: СПбГАСУ, -2017. – 220 с.
5. Гордиенко Д.В. Основы экономической безопасности государства./ Д.В. Гордиенко.- М: «Финансы и статистика», ИНФРА-М,- 2009,- 224с.
6. Serpil Aday. Food Quality and Safety / A.Serpil, A.Mehmet Seçkin.-İmpakt of COVID-19 on the food supply chain.-2020.-4.- 167-180 p.

Jurisprudence

TESTAMENT AS A LEGAL TITLE FOR THE ACQUISITION OF PROPERTY RIGHTS OVER THE REAL ESTATE

Bedri Bahtiri

Prof. Assoc. Dr. at the University of Prishtina "Hasan Prishtina", Faculty of Law, department of Civil Law, Pristina, Republic of Kosovo
<https://orcid.org/0000-0002-8216-808X>

Kastriote Vlahna

Doctor of Civile Law Sciences, at the University of Pristina "Hasan Prishtina", Faculty of Law, department of Civil Law, Pristina, Republic of Kosovo;
<https://orcid.org/0000-0001-6100-5794>

Abstract

Defined by the legislation of the real right in Kosovo, it is emphasized that the real rights to be acquired on an immovable object must have a valid legal title and also the registration in the Register of rights in real estate. When it comes to the legal title, the real rights legislation determines that the real rights can be created by a legal title derived from a legal work, by a decision of the state body and by any special law. In the event that the legal title is created by a legal work, then the question arises as to whether this legal work is a contract and a will? Specifically, the dilemma lies in the will, when it comes to the acquisition of the easement as a real right, as well as the mortgage, the real lien and the construction right, while it is clear that the right of ownership can be acquired by will. That the right of ownership can be created by will is determined by the law of ownership and other real rights when it is emphasized that: for the transfer of ownership in immovable property, a valid legal deed between the alienator and the winner is necessary as a legal basis and registration of the change of ownership in the Real Estate Rights Register. According to this provision, it is determined that the right of ownership can be created by a valid legal deed, and that in this particular case the legal deed can be a will. In addition to the law of ownership and the law of inheritance of Kosovo, we conclude that it determines that the right of ownership as well as other real rights can be created by means of a will based on the provisions of the same law which states that: things can be inherited and the rights that belong to individuals. Thus and according to the inheritance law of Kosovo, it is emphasized that things and rights belonging to the individual can be inherited. Thus, the right of the individual could be the right of ownership, the right of servitude, the right of real burden, the right of mortgage and the right of construction, depending on the right that the subject of the right to create by means of the will. Thus, it is considered that the right of ownership as well as other real rights can be created by the will as the basis of the call to inheritance.

Keywords: will, real rights, legal title, creation, legislation.

Methodology:

The topic in question, for the specific case, is defined in short points, since the discussion about the topic is more extensive. Thus, in general, the methodology that serves us for the research about the paper specifically are the appropriate scientific methods such as deduction, induction, comparative methods, historical methods and other methods that help us to make a proper finalization of the topic in question.

Conclusion

From the above, real rights can be created by a legal title which is based on the will. So the will as the basis of the call to inheritance as its object can have objects and rights, so for the specific case, in case the testator has a real right over an immovable object, it can be presented in the will as an object of inheritance and not only that, I can present the same as a legacy, since the inheritance law of Kosovo foresees that the testator can leave an item or a right to be passed on to someone else and this right, called a legacy, can be any right thing. But first of all when it comes to the main object of inheritance, it can definitely be the right of ownership, and that the dilemmas lie in the right of real easement, and also in the right of mortgage, real lien and the right of construction. But based on the legislations mentioned above, we consider that other real rights besides the right of ownership can be created through a will,

but for their acquisition it is necessary to register these rights in the Register of Real Estate Rights. Therefore, we consider the conclusion that any real right can be used as an object of inheritance in the will.

Illustration of the conclusion: From the general doctrinal point of view, it is thought that the right of servitude can be acquired by will and that right can be defined in the will only by the owner of the servient item. Specifically, in his will, he determines that his property also has other real rights, which rights the heir of that property must endure. The specific case as a right defined in the will can also be the right of real servitude, either domestic or field servitude.

Literature

1. Aliu, Abdulla, Qehaja, Rrustem, *Inheritance Law (Authorized Laws)*, Pristina, 2007;
2. Bahtiri, Bedri, Bilalli, Asllan, *Hereditary right*, Prishtina, 2021;
3. Gashi, Haxhi, *Codification of Civil Law in Kosovo: An Analysis of the Main Principles of Book One – General Part of the Kosovo Draft Civil Code*; Zbornik Pravnog fakultet u Zagrebu, Vol. 72 No. 5, 2022. <https://doi.org/10.3935/zpfz.72.5.03>;
4. Gashi, Haxhi, *Acquisition and Loss of Ownership under the Law on Property and Other Real (LPORR): The Influence of the BGB in Kosovo Law*;
5. Gams, Andrija, *Basics of real law*, Pristina, 1958;
6. Gams, Andrija, *Basics of real law*, Pristina, 1988;
7. Podvorica, Hamdi, *Hereditary right*, Pristina, 2010;
8. Statovci, Ejup, *The right of servitude*, Pristina, 1987;
9. Statovci, Ejup, *The right of servitudes (Comparative aspects)*, Pristina, 2009;
10. Morina, Iset, Nikçi, Selim, *Commentary on the Civil-Contestation Procedure Law of Kosovo*, Pristina, 2012;
11. Vlahna, Kastriote, Kuçi, Hajredin, *Waiver of Inheritance, according to law in Kosovo*; Publication date: 2023/7/31; Journal: *Journal of World Science*; Volume: 2; Issue: 7;

Applicable Laws

1. See: Law no. 03/L-154, on ownership and other real rights, Prishtina, 2009, article 252, par. 1, 2.
2. See: Law no. 2004 / 26, on the heritage of Kosovo, Pristina, 2004, article 69, par. 1, 2.
3. Law no. 2002/5, for the establishment of the register of immovable property rights, Prishtina, 2008, article 2, par. 2.1 and 2.2.

Philological sciences

THE CONCEPT "BEAUTY" IN ENGLISH, KAZAKH AND RUSSIAN LANGUAGES

Altayeva U.A.

*Master of Foreign Languages, Teacher of English and German languages,
Republic of Kazakhstan, Uralsk*

КОНЦЕПТ «КРАСОТА» В АНГЛИЙСКОМ, КАЗАХСКОМ И РУССКОМ ЯЗЫКАХ

Алтаева У.А.

*Магистр Иностранных языков, Учитель английского и немецкого языков,
Республика Казахстан, г. Уральск*

Abstract

This article is devoted to the study of the concept "beauty" on the example of English, Kazakh and Russian languages. The conceptual component of this concept in three languages is considered. The peculiarities of perception of the concept "beauty" by representatives of different linguistic cultures are compared.

Аннотация

Данная статья посвящена исследованию концепта «красота» на примере английского, казахского и русского языков. Рассмотрен понятийный компонент данного концепта в трех языках. Сравниваются особенности восприятия концепта "красота" представителями разных лингво- культур.

Keywords: concept, perception, linguoculture.

Ключевые слова: концепт, восприятие, лингвокультура.

Концепт в лингвокультурологии понимается как сложное ментальное образование, представляющее собой обобщенное представление, детерминированное определенной культурой. Таким образом, помимо понятийных элементов, структура концепта, содержит еще и культурную информацию. В языке отражается наиболее существенная и важная часть общих представлений. В силу исторических, географических и этно-психологических особенностей народов картина мира всегда характеризуется национально-культурной спецификой, устанавливаемой на фоне общечеловеческого единства в мировосприятии. В связи с этим считается, что язык дает важные сведения о специфике национального мировосприятия и национального характера. Понятийная составляющая концепта формируется фактической информацией о реальном или воображаемом объекте, служащим основой для образования концепта. Такая фактическая информация является ядром концепта. В ядерном компоненте содержится наиболее конкретно-образные характеристики, полученные в результате чувственного восприятия мира, его познания. Поскольку концепт является ментальной сущностью, его изучение представляет собой огромный интерес, так позволяет выявить разницу в их восприятии представителями разных лингвокультурных общностей.

В качестве примера рассмотрим содержательные характеристики концепта «красота», а также определим основные особенности понимания анализируемого концепта в английском, казахском и русском языках.

Со времён античности понятие красоты является одним из важнейших в философии восприятия бытия. Древнегреческими философами красота воспринималась как явление объективное и онтологическое по своей сути, связанное с совершенством универсума, с пониманием космоса как миропорядка, целесообразности, украшения. Красота является одной из важнейших категорий культуры. Красота – эстетическая (неутилитарная, непрактическая) категория, обозначающая совершенство, гармоничное сочетание аспектов объекта, при котором последний вызывает у наблюдателя эстетическое наслаждение [1].

Для подтверждения мысли об универсальности концепта "красота" обратимся к его определениям в толковых словарях русского, казахского, и английского языков, из которых вытекает, что представления разных народов о красоте имеют общую черту: это

совокупность качеств, доставляющих наслаждение взору, слуху, все то, что доставляет эстетическое и нравственное наслаждение. Именно это и является ядром исследуемого концепта.

Также понятийные характеристики концепта «красота» можно раскрыть также и в словарных толкованиях синонимов, обозначающих этот концепт.

В синонимических словарях русского языка мы видим слова, обозначающие концепт «красота»: 1) красота, красивость, краса, 2) красивый, пре- красный, распрекрасный, хороший, пригожи, 3) миловидный, миленький, милый, хорошенький, смазливый, красный, прелестный. В ряду существительных дифференциация проходит по признакам «внешний – внутренний» и «поэтическое – общеупотребительное». В ряду прилагательных выделяются признаки «интенсивность», «очарование», «стилевые характеристики – народно-поэтическое, книжное, разговорное», «уточнение объекта оценки – ребенок, молодая женщина, девушка», «пренебрежительная оценка». В качестве ассоциативно связанных слов с концептом «красота» фигурируют следующие единицы: очаровательный, прелестный, обаятельный, чарующий, обворожительный, пленительный. В толкованиях этих слов актуализируются признаки «покоряющая сила», «внешность, поведение, поступки человека», «интенсивность», «колдовская, сверхъестественная власть» [2].

Доходя до ряда лексем выяснилось, что ядерной лексемой, представляющей концепт «красота» в казахском языке является лексема «әдемілік». Синонимический ряд слова «красота»: 1) әсемдік; көркемдік; сұлулық; өмірдің сұлулығы – красота жизни; сұлулық әлемді сақтайды – красота спасет мир; өлеңнің көркемдігі – красота стихов; табиғат әсемдігі, табиғат сұлулығы – красоты природы; 2) әдемі, сұлу, әсем – красивый; әдемі көрініс – красивый вид; әдемі музыка – красивая музыка; сұлу қыз – красивая девушка; әсем гүл – красивый цветок; 3) өнегелі, көр- кем, зейінді; өнегелі қылық – красивый поступок; 4) бояма; бояма сөз – кра- сивые слова [3].

Обратившись к английскому синонимическому словарю, мы обнаруживаем следующие дистрикции: Общим признаком для синонимов beautiful, lovely, handsome, pretty, bonny, comely, fair, beauteous, pulchritudinous, good-looking выступает качество «доставлять удовольствие при созерцании». В словаре специально оговаривается то обстоятельство, что удовольствие при созерцании красоты является лишь чувственным или эстетическим. Важно отметить, что противопоставление 1) непосредственно чувственного и 2) эстетического как мысленно опосредованного созерцания лежит в основе выделения эстетики как специальной области знания [4].

В результате, сравнив родственные признаки синонимов, уточняющих концепт «красота» в русском, казахском и английском языках можно сделать вывод, что общие признаки синонимов в сравниваемых языках совпадают. К совпадающим характеристикам также можно отнести следующие: 1) соответствие идеалу, 2) ироничная оценка красивой внешности [5].

Хотя основным выводом является то, что концепт «красота» в русском, казахском, и английском языках имеет в своем содержании общие понятия о красоте, нужно отметить, что в восприятии, сознании носителей исследуемых языков присутствуют и специфические компоненты, наполненные лингвокультурологическим содержанием. Различия в концепте между этими лингвокультурами носят более глубокий закономерный характер. Поэтому необходимо знать и учитывать их в процессе межкультурной коммуникации.

Список использованной литературы

1. <http://www.wikipedia.org>.
2. Ожегов С.И. Толковый словарь русского языка / Под ред. проф. Л.И. Скворцова. – 27 издание, испр. – М.: ООО «Издательство Оникс: ООО «Издательство «Мир и Образование», 2010. – 736 с.
3. Мұстапа Бұралқыұлы. Толковый словарь казахского языка. – Алматы: Издательство «Мектеп», 2008. – 680 с.
4. <http://www.thefreedictionary.com>.
5. Мещерякова Ю.В. Концепт «красота» в английской и русской культурах // Языковая личность: проблемы лингвокультурологии и функциональной семантики: Сб. науч. тр. / ВГПУ. – Волгоград: Перемена, 1999. – С. 209- 215. – (0,4 п.л.).

FROM OBSERVATIONS ON THE NOMINATION OF CLOTHING IN THE PODILLIA DIALECT

Bezpalko Vita

Vinnytsia State Pedagogical University
named after Mykhailo Kotsiubynskyi

ІЗ СПОСТЕРЕЖЕНЬ НАД НОМІНАЦІЄЮ ОДЯГУ В ПОДІЛЬСЬКОМУ ГОВОРІ

Безпалько Віта

Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського

Мова є складною та динамічною системою. У сучасній лінгвістиці значна увага приділяється різноаспектному дослідженню номінаційних процесів як усталених, так і нових реалій [1, с. 38]. Народні говори є вдячним джерелом для вивчення явища лексичної номінації.

Вартою уваги є проблема народної термінології одягу, яка в різних областях України достатньо різноманітна, що водночас відображає багатий творчий досвід українського народу, його історичну глибину та регіональне розмаїття [5, с. 3].

Безперечним є той факт, що детально описувати навколишній світ можна лише за наявності номінативних засобів у формі певних мовних одиниць. Номінативна діяльність особистості слугує продукуванню найменувань різноманітних явищ та предметів екстралінгвальної дійсності, котра характеризується наявністю критеріїв, складністю функціонування та будови [3, с. 15].

Українські вчені активно досліджують особливості номінації явищ традиційної культури та побуту українського народу. Однак, їхні наукові розвідки здебільшого мають описовий характер та є важливим джерелом для системного аналізу мови [5, с. 6]. Предметом нашої статті є назви одягу, зафіксовані в подільських говірках. Відомо, що Г. Березовська вивчала назви одягу і взуття в східноподільських говірках, підготувавши відповідну дисертацію [3] та словник [2].

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що назви одягу подільського говору до сьогодні не були предметом системного аналізу. Отож за **метою** ми ставимо дослідити особливості номінації одягу та взуття в подільському говорі. **Емпіричною базою дослідження** стали 145 відповідних номінацій, вилучені методом суцільної вибірки з «Матеріалів до словника подільського говору» [4].

З-поміж видів формальної лексичної деривації в аналізованій лексиці найширше представлена афіксація. Аналіз назв одягу в подільських говірках засвідчив, що найпродуктивнішим способом словотворення є суфіксація. Найпоширенішими є деривати, утворені від іменникових та прикметникових основ за допомогою суфікса -к: БЎРКА 1. КОБЕНЯК, одяг, який носить замість плаща, зроблена з овечого сукна, домотканого. 2. Свита. 3. Плащ, верхній чоловічий одяг (від дощу, холодного вітру) з грубого полотна, з брезенту [4, с. 69]; ГЎНЬКА 1. Верхній чоловічий чи жіночий одяг з домашнього виробу сукна свита. 2. Жіночий верхній шерстяний одяг. 3. Запаска. 4. Жилетка. 5. Кожух [4, с. 124]; ЧИМЕРКА 1. Розкішний широкий кожух зі зборками [4, с. 436]; ЧЎШКА Довге пальто з овечої шерсті з поясом [4, с. 440]; МАЛОРОСКА Вишита жіноча кофта з короткими рукавами [4, с. 241]; МОСКОВКА 1. Чоловічий піджак. 2. Верхній короткий жіночий одяг на ваті [4, с. 253]; РОТОФЕЙКА 1. Фуфайка. 2. Кофточка із складками внизу [4, с. 340]; ТВІНКА Літній чоловічий піджак [4, с. 386]; ШУБКА Верхній одяг (шуба) [4, с. 452]; БЕБЕШКА Верхній одяг, пошитий з полотна (на зразок піджака), шився під час війни, коли не було краму [4, с. 46]; ДІЖУРКА Чоловічий одяг [4, с. 138]; ЖИКЕТКА Верхній літній чоловічий одяг, піджак [4, с. 150]; КАМЗÓЛКА пол. Жилетка [4, с. 185]; КАТАНКА 1. Чоловічий і жіночий одяг старого часу, шийся на ваті, без гудзиків, загортається пола за полу. Ще тепер носять старі жінки. 2. Жакет на ваті [4, с. 189]; КИТЛІК Верхній жіночий одяг [4, с. 196]; КОРОТУШКА Жіночий одяг на зразок чоловічого піджака [4, с. 211]; ПÓЛЬКА Верхній жіночий одяг у вигляді широкого напівпальта з простого матеріалу на ваті, довший, ніж сачок [4, с. 309]; ТИЖУРКА Чоловічий жакет на ваті [4, с. 391]; САРІКА заст. Вид верхнього (переважно робочого) одягу з домотканого сукна (типу свита, куртка) [4, с. 346]; СВИТІНА Верхній одяг [4, с. 349]; СВІТКА Короткий жіночий одяг на ваті [4, с. 349]; ЧЕМАРКА Верхній чоловічий одяг [4, с. 433];

ЧЕМЕРКА 1. Верхній чоловічий одяг із складками ззаду, шиється із сукна. 2. Верхній чоловічий і жіночий одяг. 3. Бурка, накидка [4, с. 433]; ГАЙДАМАШКА Спідниця [4, с. 99]; ДИМКА Жіноча спідниця [4, с. 136]; КРАЙКА Пояс [4, с. 214]; ЮПКА 1. Вузька спідниця. 2. Блузка [4, с. 455]; КІЧКА Жіночий головний убір, очіпок [4, с. 197]; МАРИНКА Вовняна клітчаста хустка [4, с. 243]; ПОМІТКА Косинка [4, с. 310]; ХУСТКА: Хустка великої руки – Велика хустка [4, с. 423]; ДА́НКА Стара порвана сорочина [4, с. 141]; НАСЦЬО́РКА Верхня чоловіча сорочка [4, с. 261]; ФУТБО́ЛКА Спортивної форми жакет, а також сорочка-безрукавка [4, с. 418]; МА́ЦЬКИ Дитячі штани з нагрудничком [4, с. 245]; ДЕВ'Я́ТКА спец. Товсте вузьке полотно кустарного виробу [4, с. 130]; ДВАДЦЯ́ТКА спец. Вид тонкого полотна, виробленого з конопель на кустарному верстаті [4, с. 130]; ЗАПА́СКА Кусок тканини, пілка, якою жінка запиналась замість спідниці [4, с. 162]; ХАЛАМІ́ЙКА Легенька літня кофтина, піджачок [4, с. 419]; ПІ́ДТИЧКА, ПІ́ТТИЧКА Нижня частина жіночої сорочки [4, с. 298]; ПІ́ТИЧКА 1. Оздоблювальна нашивка по низу сорочки, спідниці. 3. Нижня спідниця [4, с. 300].

Високою продуктивністю відзначаються й інші суфікси:

-ик: БО́БРИК 1. Чоловічий короткий одяг. 2. Піджак [4, с. 58]; БУРНО́СИК Одяг, пошитий на ваті, нижче колін [4, с. 70]; ГЕ́РИК Жіноча кофтина зі складками і з довгими рукавами [4, с. 126]; КОРОТА́ШИК Короткий жіночий одяг на ваті [4, с. 211]; ЛЕ́ЙБИК 1. Піджак. 2. Верхній жіночий одяг. 3. Корсетка [4, с. 227]; ЛЕ́ЙБЧИК 1. Жакет на підкладці. 2. Ватний жакет. 3. Поношений жакет [4, с. 227]; ОСІ́НЬЧИК Жіночий жакет [4, с. 280]; ТВІ́НЧИК див. ЖИКЕ́ТКА [4, с. 386]; КАРА́БЛИК Вид чепця – головного убору жінки [4, с. 188]; КЕ́ПЧИК Головний убір дитини [4, с. 194]; КАПТУ́РИК пол. здр. форма від КАПТУ́Р [4, с. 187]; ФЕ́СИК Дитяча шапочка без козирка, що має вигляд тюбетейки [4, с. 414]; ЧО́ПИКИ мн. Дитяче взуття [4, с. 438];

-ок: САЧО́К 1. Верхній жіночий одяг з простого матеріалу, напівпальто на ваті, коротший, ніж полька. 2. Літній піджак, жіночий жакет, короткий жіночий зимовий одяг. 3. Напівпальто [4, с. 347]; ЦЮ́НЗИ́ЧОК Жакет із зборками ззаду [4, с. 430]; РУ́БОК Полотняна хустка, вибілена, випрасувана, для голови (Одягалась в свята як намітка) [4, с. 341]; ШАЛО́К Тонка вовняна хустка [4, с. 441]; ШОЛОМО́К Вид капелюха [4, с. 448];

-ц: НАГАВІ́ЦІ 1. Штани. 2. Холоші [4, с. 258]; ПАРОВІ́ЦЯ 1. Подвійна одежа, гунька та кожух, дві кофти тощо. 2. Міра земляної площі, дорівнює двом пішкам [4, с. 284]; КРИЖІВНІ́ЦЯ Поперечна планка на спинці верхнього одягу [4, с. 216]; ЧО́ПЦІ дит. Черевички [4, с. 430];

-ник: ВА́ТНИК Безрукавка на ваті [4, с. 77]; КАХТА́НИК Короткий жіночий літній одяг [4, с. 191]; ЛІ́ТНИК 1. Жакет. 2. Літній жіночий жакет. 3. Спідниця, виткана з овечої шерсті [4, с. 233]; ВО́ЛЬНИК Кофточка, яка нагадує піджак [4, с. 92];

-н: ХОЛО́ШНІ зв. мн. 1. Ватні штани. 2. Спідні штани [4, с. 422]; ОЧКУ́РНІЯ Верхній край штанів, зашитий широким рубцем для втягування очкура [4, с. 280];

-ан: СТА́РАНЯ, СТАРА́НЯ зб. Вбрання, одежа [4, с. 369]; ГАЛАНЦІ́ зв. мн. Вузькі штани [4, с. 100]; ФАЛДО́ВАНА Спідниця в складки [4, с. 412];

-очк(а): БУ́НДОЧКА 1. Короткий жіночий одяг на ваті. 2. Плаття [4, с. 68]; КИМБА́ЛОЧКА Головний убір [4, с. 195]; ЩО́ТОЧКА заст. Пришиті до долішнього краю спідниці прикраси, мережки у вигляді щіточок [4, с. 454]; БУ́РОЧКА Верхній одяг [4, с. 70];

-ин(я): БАРАХЛІ́НА Старий одяг [4, с. 42]; КОЖУШІ́НА Маленький старий кожушок [4, с. 203]; МАНТІ́НА молд. Свита [4, с. 242];

-ейк: СКУ́РТЕ́ЙКА Короткий жіночий одяг, жіноча куртка на ваті, комір з цього ж матеріалу [4, с. 359]; КАЦАВЕ́ЙКА 1. Верхній теплий короткий жіночий одяг на ваті у вигляді жакета. 2. Короткий літній, переважно чоловічий, одяг [4, с. 191]; КАЦЕВЕ́ЙКА Коротка жіноча або чоловіча свитка [4, с. 191].

Меншою продуктивністю відзначені такі суфікси:

-ік: ША́ТІК Верхній жіночий одяг [4, с. 442];

-няк: КОВБН́ЯК Вид короткого одягу [4, с. 202]; ЛІ́ТНІЯК 1. Верхній чоловічий одяг [4, с. 233];

-иньк: КАТРИ́НЬКА Свитка з овечої шерсті [4, с. 189];

-інн(я): ГРЕБІ́ННИЙ 1. Буденний одяг із грубого полотна, полотна найгіршого ґатунку. 2. Міра для пряжі: міток гребінний — десять пасом, триста ниток [4, с. 118];

-ін: ЧУГА́ІНА 1. Свита, верхній чоловічий одяг з домотканого сукна овечої шерсті, без підкладки. 2. Верхній чоловічий одяг з овечого сукна. 3. Верхній жіночий одяг з домотканого сукна. 4. Сіряк із саморобного сукна [4, с. 439];

-ін: ТЮ́РНІН Жіночий одяг [4, с. 406];

-ен: ЧИКМЕ́НИ Пальто з овечої вовни [4, с. 436];

-ичк(а): МОСКВІЧКА Напівпальто [4, с. 253]; ЖУКЕТИЧКА Короткий одяг (піджачок) [4, с. 151];

-ачк(а): КОЗАЧКА Блуза, внизу зібрана складками [4, с. 203];

-янк(а): ТИТЯНКА Сарафан [4, с. 392]; ВІХЛЯНКА Тоненька хустинка [4, с. 85];

-инк(а): ПЛАТІНКА Хустина [4, с. 302];

-ук: ОСАНЧУК Жакет [4, с. 279];

-ант: ДРА́НТЯ Старий порваний одяг [4, с. 142];

-от: ОХВО́ТА Вид жіночого верхнього одягу [4, с. 280];

-ас: КУТА́СИ зв. мн. Торочки, китиці, прикраси коло пояса [4, с. 221];

-ач: КОРОТА́Ч Зимовий жакет [4, с. 211];

-аш: КОРОТА́Ш 1. Коротке пальто. 2. Короткий ватяний жакет [4, с. 211];

-ул: ТЯГУ́ЛЯ Розтягнена кофта [4, с. 406]; КОШУ́ЛЯ 1. Кофточка. 2. Сорочка. 3. Верхня чоловіча сорочка [4, с. 214];

-ельк: КАДРЕ́ЛЬКА Клітчаста хустка [4, с. 182];

-ил: ДРОЧІ́ЛО Вишивка нижньої частини сорочки, кружева [4, с. 144];

-уш: КУ́НТУШ Стародавній верхній одяг [4, с. 220];

-айк: ХАЛАДА́ЙКА Верхній жіночий одяг [4, с. 419].

Також виявлено, що окрема частина назв одягу в подільському говорі утворена шляхом нульової суфіксації, наприклад: Ю́ПА Пальто вище колін на ваті [4, с. 455]; ПОРТЬ Тканина з конопляних ниток, нитки з конопель [4, с. 312]; СТАН спец. Верхня частина жіночої сорочки від плечей до пояса [4, с. 369]; ГВАЛТ Сорочка, яку носили раніше [4, с. 105]; Верхній жіночий і чоловічий одяг з овечої шкіри [4, с. 400]; ХОЛО́ШІ зв. мн. Штани з домашнього полотна [4, с. 422]; ДА́РУС Убір для жіночої голови [4, с. 129].

Активним є префіксально-суфіксальний спосіб творення назв одягу: ЗАПЕРЕ́ДНИК Фартух [4, с. 162]; ПОЛШУ́БОК Коротка хутряна шуба [4, с. 309]; ПЕРЕБРО́СКА 1. Жіноча блуза. 2. Жіноча кофточка з резинкою у поясі [4, с. 289]; ПІВСАЧО́К Короткий теплий жіночий одяг [4, с. 290]; ПІВШУ́БОК Короткий одяг з овечої шкіри [4, с. 293]; ПОЛУПА́ЛЬТІК Зимовий жакет [4, с. 309]; ОПЕРЕ́ЗОК Пояс [4, с. 278]; ПРИГІ́НДА Фартух [4, с. 317]; ПОРУКА́ВЛЯНКА Верхня жіноча сорочка, вишита різнокольоровими нитками [4, с. 312]; ПІДО́ПЛИЧКА Підшита тканина в сорочці на плечах [4, с. 297]; ПОГРУ́ДКИ зв. мн. Вишивка на жіночій сорочці, що припадає на груди [4, с. 305]; ВІ́ДЖУДЖИРИТИСЬ Гарно одягтися [4, с. 83]; ВІ́ЛІТИТИСЯ Одягтися по-літньому [4, с. 83].

Основоскладання є мало активним у творенні нової лексичної одиниці аналізованої тематичної групи: ШЕСТИКЛІ́НКА Спідниця пошита з шести клинів [4, с. 443]; ТІЛОГРЕ́ЙКА Жилетка [4, с. 393].

Ми виявили численні назви одягу іншомовного походження:

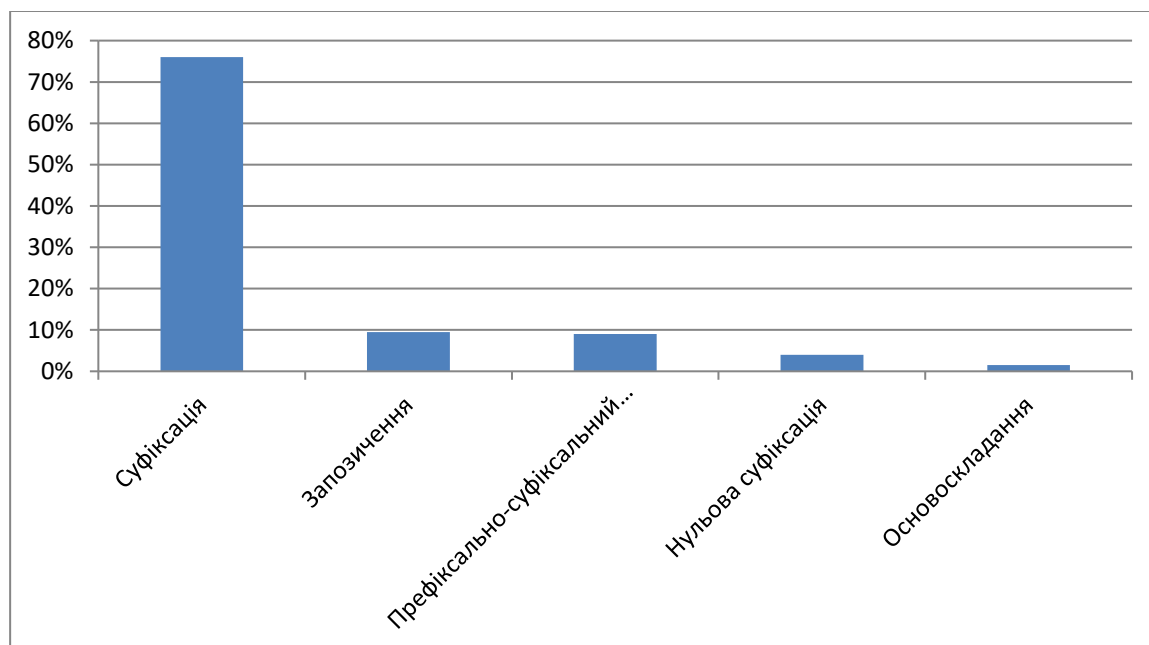
- полонізми: ВІЛЬО́Н, ВЕЛІ́Н, ВЕЛЬО́Н, ВЕЛЯ́Н, ВЕЛЕН Весільна фата [4, с. 88]; КАПТУ́Р пол. Жіночий головний убір, подібний до очіпка [4, с. 187]; ВОСЬМИКЛІ́НКА Спідниця, пошита з восьми клинів [4, с. 93]; ВБІ́ОРИ пол. Вбрання [4, с. 78]; КАПО́ТА пол. 1. Верхній жіночий одяг. 2. Пальто з овечої шерсті, ззаду складка. 3. Жіноча блуза [4, с. 187]; ФУ́ТРО пол. 1. Верхній жіночий одяг на ваті. 2. Кожухи, покриті хутром [4, с. 418]; КАМІЗЕ́ЛКА пол. 1. Жилет. 2. Тілогрійка. 3. Одяг на ваті без рукавів [4, с. 185]; КАХТА́Н пол. 1. Верхній жіночий літній одяг [4, с. 191]; СУКЕ́НКА пол. Плаття [4, с. 379]; ГУ́НЯ пол. Свита [4, с. 124];

- румунізми: МА́НТА молд. чи рум. 1. Верхній жіночий одяг [4, с. 242]; МАНТА́ молд. чи рум. 1. Верхній чоловічий одяг з талією. 2. Бурка, довга і широка верхня одежина [4, с. 242];

- англіцизми: ФРЕНЧ 1. Назва верхнього чоловічого одягу. 2. Жіночий жакет [4, с. 417]; ГАРНІТЕ́Р 1. Плаття. 2. Костюм жіночий [4, с. 103].

Кількісний аналіз способів творення номінацій одягу в Подільському говорі представлено на діаграмі:

Способи творення назв одягу у подільському говорі

Із загальної кількості прикладів назв одягу (145 одиниць), 110 прикладів (76%) утворено за допомогою суфіксації, 14 назв (9,5%) – за допомогою запозичення, 13 назв (9%) – за допомогою префіксально-суфіксального способу, 6 назв (4%) – за допомогою нульової суфіксації, 2 назви (1,5%) – за допомогою осново складання.

Висновки. У процесі роботи було з'ясовано, що найменування одягу з нашої вибірки утворюються за допомогою таких способів словотвору, як суфіксація (суфікси -к, -ик, -ок, -ц, -ник, -н, -ан, -очк(а), -ин(я), -ейк, -ік, -няк, -иньк, -інн(я), -ін, -ін, -ен, -ичк(а), -ачк(а), -янк(а), -инк(а), -ук, -ант, -от, -ас, -ач, -аш, -ул, -ельк, -ил, -уш, -айк), нульова суфіксація, префіксально-суфіксальний спосіб, основоскладання та запозичення з інших мов (польська, румунська, англійська). Встановлено, що найчастіше у номінації одягу в подільському говорі використовується такий спосіб словотворення, як суфіксація. Менш активними у формальній номінації одягу в подільському говорі є нульова суфіксація, префіксально-суфіксальний спосіб, основоскладання та запозичення.

Список використаної літератури

1. Бабій Ф. І. Побутова лексика говорів (назви одягу, взуття і головних уборів) : дис. канд. філол. наук: 10.02.02. Ужгород : 1985, 228 с.
2. Березовська Г. Г. Словник назв одягу та взуття у східноподільських говірках. Умань : Уманське комунальне видавничо-поліграфічне підприємство, 2010. 348 с.
3. Березовська Г. Г. Структурна організація та географія назв одягу і прикрас у східноподільських говірках : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01. Київ, 2011. 20 с.
4. Матеріали до словника подільського говору / Упор. І. В. Гороф'янюк. Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2021. 461 с.
5. Матейко К. Український народний одяг. Київ : 1996. 195 с.

Psychological sciences

PORCELAIN SCULPTURE AS A MEANS OF COMMUNICATION

Tetiana Pavlovna Sazonova

master of psychology, director of the museum "Kyiv porcelain"

ПОРЦЕЛЯНОВА СКУЛЬПТУРА ЯК ЗАСІБ КОМУНІКАЦІЇ

Сазонова Тетяна Павлівна

магістр психології, директор музею «Київський фарфор»

Порцелянова скульптура є субвидом мистецтва зі створення художніх форм у реальному просторі, яка є водночас інформаційною структурою, інформаційним дискурсом діалогу автора і глядача.

Будучи за способом продукування і способом сприймання (споживання) персоніфікованим порцелянова скульптура є видом мистецтва і ремеслом.

Межа між ремеслом і мистецтвом полягає у значущості, унікальності виробу як результату творчої діяльності мистця, його значущості як шедевр. Поняття шедевр має різні трактування. У нашому контексті воно вживане для пояснення вишуканості, оригінальності інакшості витвору автора (зокрема, порцелянкової скульптури не лише для його найближчого кола, професійної субкультури, а й для широкого кола споживачів, стаючи засобом впливу на масову свідомість. Сутність якості шедевр полягає в тому, що в різні часи, у різних субкультурах, у різних контекстах, дискурсах текстах завжди постає щось неодмінно нове в образі твору митця.

Ідеться про творчу діяльність щонайменше трьох суб'єктів творчого процесу, а саме: а) автора; б) того, хто поширює твір (наприклад, музейні працівники, засоби масової інформації та ін.); в) глядача, тобто того, хто сприймає, осмислює та розуміє твір. Кожному з цих видів діяльності – митця, посередника та споживача – властива творчість, як можливість відкриття нового у діалозі автора і глядача.

Наведемо фрагмент результатів дослідження процесу споглядання (сприймання, розуміння) сатиричної порцелянкової скульптурної композиції «На злобу дня» (1956 р., автор В. Щербина).

Методами дослідження: метод спостереження, метод опитування, метод вивчення документів, метод контент-аналізу, біографічний метод.

В цілому, скульптурна композиція складеться із п'яти робіт які мають назву «На злобу дня». Вона одразу стала знаменитою, завдяки високохудожній майстерності, оригінальності і сміливості задуму, епотажності, а також ситуаціям-подіям, що спричинилися тоді, коли ця сатирична серія була запущена у виробництво. Задум автора – через порцелянову скульптуру як одну із форм сатиричного жанру за допомогою тенденцій тогочасної моди і образів тварин (лисиця, заєць, собака, ведмідь, вовк) показати людські вади тогочасного суспільного життя.

Про неї писали в тогочасній пресі, обговорювали мистецтвознавці. П'ять робіт – стильні, модні, ефектні – представили анімалістичні образи, що пародіювали тодішні вади суспільного життя, висміювали гострі проблеми тогочасної реальності. По-суті, засобами мистецтва, через сміхову культуру з використанням образів тварин та тогочасних модних тенденцій, піддаються осміянню тогочасні вади представників суспільства. В 1950-60-ті рр. стиляжництво як наслідування західноєвропейському еталону «красивого життя» в радянській Україні піддавалося критиці.

Такий задум був прогресивним, оригінальним в українському ремеслі та мистецтві порцелянових скульптур. Цей цикл робіт викликав цікавість, сміх, осуд, заперечення, активне обговорення про що свідчать тогочасні джерела та факти зі спогадів та біографій сучасників.

Це були одні із перших порцелянових карикатур в жанрі сатири. Спроба передачі через активну викривальну позицію ставлення суспільної думки до тогочасних суспільних вад. Фігура – «Заєць-хвалько», «Лисиця-модниця», «Пес - пильний сторож», «Ведмідь-бюрократ», «Вовк – стиляга», - всі ці скульптури яскраво із гумором говорять самі за себе. Солідний ведмідь в модному, діловому костюмі з краваткою, портфелем, у владній позі начальника, виявився надто

характерним персонажем тогочасся. В ньому без вагань чиновники упізнавали себе. Існує легенда, що на завод зателефонували «зверху» із вимогою негайно припинити масовий випуск фігурки. Ось так, затверджена з відзнакою на Художній раді сатирична серія «На злобу дня», була зі скандалом знята з виробництва. Рідкісна, але добре знана і знакова у світі українського порцелянового мистецтва, композиція «На злобу дня» за довгі роки не забулася, зберегла свою актуальність, цікавість і сьогодні. Композиція ручної роботи, виконана у техніці надглазурованого розпису. Експонувалася: на виставках, зокрема на виставці, присвяченій 90-річчю Київського експериментального художнього заводу, в музеї музей історії Києва (Київ, жовтень 2014 рік); виставка «Перлини київського фарфору» музею «Київський фарфор» (Київ, лютий 2019 р.). Публікації про неї містяться у пресі 1950 -60-х рр., в архівах: у газеті «Сталінське плем'я»; у книгах: Долинський Л. В. Український художній фарфор. (Київ, 1963).; Школьна О. «Київський художній фарфор ХХ століття» (Київ, 2011); Корусь Е. «Фарфор і кераміка, Владислав Щербина» (Київ, 2016); Комплект листівок Цікавинки Київського фарфору (Ктїв, 2019). Скульптура увійшла до Ювілейної колекції, присвяченій 100 – річчю КЕКХЗ (Київ, 2022 р.).

Список літератури

1. *Strategii tvorchoi diialnosti: shkola* V.O.Moliako (2008). Za zah. red. V. O. Moliako. Kyiv: Osvita Ukrainy. 702.
2. *Klymenko V. Psykholohiia tvorchosti : navch. posibnyk* (2006). K.: Tsentr navchalnoi literatury. 480.
3. *Romenets V. (2004). Psykholohiia tvorchosti: Navch. posibnyk. 3-tie vyd. K.: Lybid. 288.*

<https://sconferences.com>
info@sconferences.com

ISBN

9 789165 423312